WOJEWODA POMORSKI

Gdańsk, dnia 1 lipca 2024 r.

WK-I.431.1.2024.RZ

Wystąpienie pokontrolne

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:
Urząd Miasta Sopotu[1] (dalej: Urząd)

Przedmiot kontroli:
Realizacja zadań wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej w zakresie obowiązku przygotowania przez starostów systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Okres objęty kontrolą:
Od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.[2]

Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli:
Kontrola planowa, w trybie zwykłym, na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie[3].

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:
Od 20 marca 2023 r. do 25 marca 2023 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej:
Magdalena Czarzyńska – Jachim – Prezydent Miasta Sopotu (dalej: Prezydent).

Skład zespołu kontrolującego:
Roman Zanewycz – starszy inspektor wojewódzki, kierownik zespołu kontrolującego;
Ewelina Szymczyk – inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolującego.

[1] ul. Kościuszki 25/27, 81-704 Sopot
[2] w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
[3] t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 190.

Informacje wstępne:

W celu zapewnienia równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości wszystkim mieszkańcom Polski, uchwalona została ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej [4] (dalej: unpp). Była to pierwsza regulacja prawna, która określiła organizację systemu nieodpłatnej pomocy oraz główne zasady jej udzielania. Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw[5] wprowadziła do systemu nieodpłatnej pomocy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz nieodpłatną mediację. Blisko dwa lata później ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2[6] umożliwiono korzystanie z porad nieodpłatnej pomocy w czasie pandemii w trybie zdalnym, czyli przy użyciu środków komunikowania się na odległość. Aktualnie do uzyskania pomocy uprawniona jest każda osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Poza tym pomoc przysługuje także przedsiębiorcom samozatrudnionym, czyli takim, którzy prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą. Ustawa nakłada również na powiaty obowiązek realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej. Wdrożony system[7] gwarantuje bezpłatny dostęp do darmowych porad prawnych oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w lokalnych społecznościach.

Zgodnie z załącznikiem nr 29 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu[8] Inspektor Ochrony Danych Urzędu odpowiedzialny jest za wykonanie zadań Prezydenta wynikających z ustawy unpp. Na dzień przeprowadzenia czynności kontrolnych na ww. stanowisku pracy stwierdzono zatrudnienie pracownika odpowiedzialnego za wykonywanie zadań podlegających kontroli. Przedstawiony do kontroli zakres obowiązków z 2 listopada 2021 r.[9], potwierdził przekazanie do realizacji obowiązków w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (npp/npo), w tym obowiązków wynikających z art. 12 ust. 1 ustawy unpp w zakresie sprawozdawczości.

W tracie czynności kontrolnych ustalono, że do 15 października 2023 r. Prezydentem Miasta Sopotu był Jacek Karnowski wybrany podczas wyborów, które odbyły się 21 października 2018 r.[10]. Od 15 listopada 2023 r. do 22 grudnia 2023 r. funkcję tę pełnił Lucjan Brudzyński wyznaczony pismem z 13 listopada 2023 r. przez

---

[4] t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 945

[5] Dz U z 2018 r poz. 1467.

[6] Dz U z 2020 r poz 875.

[7] Od początku roku 2016 na terenie całej Polski zaczął funkcjonować system darmowej pomocy prawnej Jest to rezultat wejścia w życie ustawy przygotowanej w Ministerstwie Sprawiedliwości zakładającej stworzenie ogólnopolskiego systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

[8] Zarządzenie nr 1774 /2023 Prezydenta Miasta Sopotu z dnia 10 lutego 2023 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Sopotu, akta kontroli str. 98-239.

[9] Zakres czynności Inspektora Ochrony Danych, Pełnomocnika Prezydenta ds Ochrony Informacji Niejawnych, Koordynatora ds. nieodpłatnej pomocy prawnej, akta kontroli str 260-261.

[10] Zaświadczenie Przewodniczącego Miejskiej Komisji Wyborczej w Sopocie z dnia 19 listopada 2018 r , akta kontroli str 242-243

Prezesa Rady Ministrów[11], natomiast od 22 grudnia 2023 r. do dnia wyborów samorządowych, tj. 7 kwietnia 2024 r. funkcję Prezydenta Miasta Sopotu pełniła Magdalena Czarzyńska – Jachim wyznaczona pismem z 21 grudnia 2023 r. przez Prezesa Rady Ministrów[12]. Prezydentem Miasta Sopotu w wyniku przeprowadzonych ww. wyborów samorządowych została Magdalena Czarzyńska – Jachim[13].

Ustalenia:

I. Przygotowanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej do funkcjonowania w roku 2024.

Liczbę punktów przypadającą na dany powiat oblicza się według reguły określonej w art. 20 ust. 4 unpp. Zgodnie z powyższym Sopot, jako miasto na prawach powiatu zobowiązany był uruchomić dwa punkty nieodpłatnej pomocy[14]. Stosownie do art. 11 ust. 1 unpp, powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Zgodnie z pkt 1a ww. artykułu, jeżeli na powiat przypadają dwa punkty, adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskiego w tym punkcie, w zakresie czasowym wskazanym w umowie. Organizację pozarządową, zgodnie z art. 11 ust. 2 unpp wyłania się corocznie w drodze otwartego konkursu ofert.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, iż Urząd podjął działania zmierzające do powierzenia organizacji pozarządowej, prowadzącej działalność pożytku publicznego, prowadzenia jednego punktu w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa w Sopocie. Działania te polegały na ogłoszeniu otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie [15] (dalej: udpp). 26 października 2023 r. zgodnie z upoważnieniem Prezydenta miasta Sopotu[16], sekretarz miasta ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego polegającego na powierzeniu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie miasta Sopotu w 2024 r.

---

[11] Pismo Prezesa Rady Ministrów z 13 listopada 2023 r , akta kontroli str. 244-245
[12] Pismo Prezesa Rady Ministrów z 21 grudnia 2023 r., akta kontroli str. 246-247.
[13] https://wybory.gov.pl/samorzad2024/pl/wbp/okreg/226401/1 i https://bip.sopot.pl/a,16610,wladze-miasta-sopotu.html.
[14] Pismo Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich w Ministerstwie Sprawiedliwości z 11 października 2023 r. wraz załącznikiem w sprawie liczby punktów oraz przydzielonej wysokości dotacji dla powiatów województwa pomorskiego na 2024 r., akta kontroli str. 670-671
[15] Dz. U. z 2023 r. poz. 571.
[16] Zarządzenie nr 2167/2023 Prezydenta Miasta Sopotu z dnia 12 października 2023 r. w sprawie powierzenia prowadzenia spraw gminy w swoim imieniu Wiceprezydentowi Miasta, Sekretarzowi oraz Skarbnikowi Miasta, akta kontroli str. 672-678.

Ustalono, że ogłoszenie o konkursie zawierało prawidłowo opisane zadanie polegające na prowadzeniu punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej pomocy prawnej oraz mediacji i edukacji prawnej na zasadach określonych w ustawie unpp, umożliwiając tym samym przystąpienie do konkursu zarówno organizacjom pozarządowym, które mogą świadczyć obie usługi npp i npo lub tylko jedną usługę npp lub npo. Należy w tym miejscu podkreślić, że stosownie do przepisów art. 11 ust. 2–2a pkt 2. unpp, organizację pozarządową wyłania się na prowadzenie punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub w ślad za pkt 1. ww. art. unpp przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W treści ogłoszenia w § 1 Rodzaj zadania, w pkt 3 wskazano, iż w otwartym konkursie ofert mogą być składane oferty na powierzenie prowadzenia punktu przeznaczonego na obie ww. możliwości, tj. w pkt 1. udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego albo w pkt 2. udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W § 2 Termin i zakres zadania, w pkt 1 wskazano że zadanie realizowane będzie w okresie od 1 stycznia 2024 roku do dnia 31 grudnia 2024 r. w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu, co najmniej 4 godziny dziennie w punkcie zlokalizowanym w Sopocie przy ul. Kościuszki 25/27. W pkt 5 ww. § 2 wskazano również, że w ramach umowy, organizacji pozarządowej powierzy się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieopłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze, co najmniej jednego zadania na rok, w szczególności w formach, o których mowa w art. 3b ust. 2 unpp.

W pkt 14 ww. § 2 zawarto informacje, o których mowa w art. 11 ust. 2b unpp dot. przypadków powierzenia realizacji zadania organizacji pozarządowej wyłącznie w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, natomiast w § 6 pkt 8 zawarto informację, o której mowa w art. 11 ust. 6b unpp, tj. o możliwości przedstawienia w ramach oferty dodatkowo wkładu rzeczowego i osobowego, w tym wolontariuszy, którzy w ślad za zapisami ww. art. będą wykonywali świadczenia w ramach prowadzonego punktu, służyli asystą osobom mającym trudności w samodzielnej realizacji porad, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych, oraz rozwiązań w zakresie promocji i edukacji prawnej. Termin składania ofert wyznaczono do 17 listopada 2023 r. do godz. 15.30 zgodnie z wymogami art. 13 ust. 1 udpp, tj. na co najmniej 21 dni przed terminem ich składania. Ogłoszenie zostało zamieszczone 26 października 2023 r. zgodnie z zapisami art.13 ust. 3 udpp na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (dalej: BIP)[17] i na tablicy informacyjnej Urzędu[18]. Natomiast nie stwierdzono zamieszczenia ogłoszenia na stronie internetowej Urzędu. Na powyższe sekretarz miasta złożył

[17] https://bip.sopot.pl/a,22406,ogloszenie-o-otwartym-konkursie-ofert-na-realizacje-zadania-publicznego-polegajacego-na-powierzeniu- html
[18] Akta kontroli str. 680-687.

wyjaśnienie[19], w którym informuje: „Ogłoszenia o konkursie oraz wyniki konkursów w roku 2022 i 2023 na prowadzenie przez organizację pozarządową punktów NPP i/lub NPO lub NPO wraz z mediacją oraz edukacją prawą nie zostały zmieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta Sopotu przez niedopatrzenie. Ogłoszenia zostały zmieszczone na BIP miasta i tablicy ogłoszeń w siedzibie UM".

Zarządzeniem nr 2216/2023 z 30 listopada 2023 r. Prezydent dokonał wyboru organizacji pozarządowej, tj. Fundacji Instytut Aktywizacji Regionów z siedzibą w Gdyni przy ul. Kopernika 20/3, powierzając jej w roku 2024 prowadzenie punktu nieopłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym mediacji i edukacji prawnej na terenie miasta Sopotu przy ul. Kościuszki 25/27. Informacje o wyborze, w ślad za zapisami art. 15 ust. 2j udpp, zostały zamieszczone na BIP[20], na stronie BIP Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznego (dalej: MOPS)[21] oraz na tablicy informacyjnej Urzędu[22], za wyjątkiem strony internetowej Urzędu.

Ustalono, że na terenie miasta Sopotu znajdują się uruchomione z dniem 1 stycznia 2024 r. 2 punkty świadczące nieodpłatną pomoc prawną/nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zlokalizowane w jednym lokalu nr 6, w budynku Urzędu przy ul. Kościuszki 25/27:

- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez adwokata z ramienia Pomorskiej Izby Adwokackiej w Gdańsku, czynny w poniedziałki, wtorki i piątki w godz. 9.00 -13.00, natomiast w środy i czwartki w godz.16.00 - 20.00,
- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, prowadzony przez organizację pozarządową: Fundację Instytut Aktywizacji Regionów, czynny w poniedziałki, wtorki i piątki w godz. 16.30 -20.30, natomiast w środy w godz.7.30 -11.30 i we czwartki w godz. 8.00 -12.00.

W toku kontroli ustalono, że Gmina Miasta Sopotu posiada tytuł prawny do lokalu, w którym usytuowane są dwa ww. punkty, w których świadczone są usługi z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Ww. Lokal oznaczony nr 6 umiejscowiony jest na parterze w głównym budynku Urzędu[23].

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie**.

II. Umowy oraz nadzór nad ich realizacją

[19] Pismo z 28 marca 2024 r , pkt 11, akta kontroli str. 401-403.
[20] https://bip.sopot.pl/a,22481,zarzadzenie-w-sprawie-rozstrzygniecia-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacje-zadania-publicznego-pol.html.
[21] https://bip.mopssopot.pl/284.html.
[22] Akta kontroli str. 696-701
[23] Uproszczony wypis z rejestru gruntów z 25 marca 2024 r , akta kontroli str. 240-241.

Ustalono, że zgodnie z art. 10 unpp, w celu realizacji zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, 20 listopada 2023 r. Sopot – miasto na prawach powiatu zawarło porozumienie z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych w Gdańsku (dalej: ROIRP) i Okręgową Radą Adwokacką w Gdańsku (dalej: ORA)[24], o którym zgodnie z ust. 3 ww. artykułu, 27 grudnia 2023 r. zawiadomiono Wojewodę Pomorskiego.

W trakcie kontroli ustalono, że w § 2 ust. 3 porozumienia zawarto następujący zapis: „W celu zapewnienia równomiernego udziału radców prawnych i adwokatów w wykonywaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, liczba radców prawnych i adwokatów udzielających tej pomocy w poszczególnych punktach wynosić będzie (...) 1 adwokat". Sekretarz miasta wyjaśniając przyczynę braku zapisu odnoszącego się do reprezentanta izby radców prawnych, poinformował, że „Zapis zawarty w par 2 pkt 3 porozumienia (...) jest pochodną ustaleń między izbami, niemniej w kolejnym roku uwzględnimy w powyższym dokumencie kwestię równego udziału radców prawnych oraz adwokatów w wykonywaniu zadania polegającym na prowadzeniu punktu NPP"[25].

Mając na uwadze to, że powiat/miasto na prawach powiatu corocznie zawiera przedmiotowe porozumienie z obiema izbami, wypełniając tym samym dyspozycję art. 10 ust. 1 pkt 1 unpp, należałoby rozważyć umożliwienie świadczenia poradnictwa prawnego również przez radcę prawnego z ramienia OIRP. Wykorzystanie mechanizmu równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania zapewnia wiele korzyści, przede wszystkim profesjonalizm – porady prawne udzielane są przez podmioty-osoby zawodowo się tym trudniące oraz posiadające praktyczne doświadczenie w interpretowaniu i stosowaniu przepisów prawa.

Analiza porozumienia wykazała również, że w § 3 ust. 3 zawarto następujący zapis, w którym to „Strony ustalają, że zapewnienie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem umożliwiającym korzystanie z Internetu oraz edycję dokumentów tekstowych obciąża radców prawnych i adwokatów udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej. Niniejszy zapis znajdzie swoje odzwierciedlenie w umowie, o której mowa w art. 6 ustawy".[26] Należy zauważyć, że zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o których mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie. Zgodnie z § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego[27] (dalej: Rozporządzenie), to na staroście ciąży obowiązek zapewnienia odpowiedniego przygotowania i wyposażenia lokalu, w którym udzielana będzie nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie lub nieodpłatna mediacja.

---

[24] Porozumienie z ROIRP i ORA z 20 listopada 2023 r , akta kontroli str 277-282.
[25] Pismo z 28 marca 2024 r., akta kontroli str. 401-403
[26] Porozumienie z ROIRP i ORA z 20 listopada 2023 r., akta kontroli str 277-282
[27] DZ. U z 2018 r poz 2492 ze zm.

Sekretarz miasta pismem z 16 kwietnia 2024 r. [28] złożył wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie informując, że: „Wskazany zapis w porozumieniu jest konsekwencją deklaracji ustnej korzystania przez wykonawców z własnego sprzętu. Lokal jest wyposażony przez miasto zgodnie z wymogami § 5 Rozporządzenia (...). Z lokalu i jego wyposażenia korzystają adwokacji oraz organizacja pozarządowa. Podmioty te deklarowały, iż będą korzystały ze swoich laptopów uzasadniając to faktem posiadania w ich zasobach (...). Szczegółowe zapisy, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 4 unpp zostaną zawarte w umowie oraz porozumieniu". Złożone wyjaśnienie znajduje zrozumienie u kontrolujących, jednakże z uwagi na jednoznaczne zapisy ustawy unpp w powyższym zakresie nie może być zaakceptowane.

W wyniku zawartego porozumienia ORA imiennie wskazała adwokatów: wykonawcę i zastępcę, uprawnionych do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.[29] 11 grudnia 2023 r. miasto Sopot zawarło umowę z adwokatem[30]. Przedmiotem ww. umowy jest świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie na terenie miasta Sopotu w 2024 roku. Po dokonanej analizie zapisów umowy ustalono, że została sporządzona z uwzględnieniem elementów określonych w art. 6 ust. 2 pkt 1-7 unpp, za wyjątkiem pkt 3 i 4, który wskazuje odpowiednio określenie sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt oraz wskazanie niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawych umożliwiający udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej. Sekretarz ustosunkowując się do powyższego wyjaśnił, że „umowy (...) zawierają ogólne informacje dotyczące wyposażenia lokalu w sposób umożliwiający udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej. Lokal jest wyposażony przez miasto zgodnie z wymogami § 5 Rozporządzenia (...)"[31]. Zapisy, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 i 4 unpp zostaną uzupełnione w umowie.[32]

Zauważyć należy, iż oględziny dokonane przez kontrolujących w lokalu, potwierdziły, że pomieszczenie zostało wyposażone w niezbędne urządzenia techniczne umożliwiające prowadzenie nieodpłatnej pomocy prawnej wraz z mediacją. Jednakże mając na uwadze przepisy prawa zawarte w art. 6 ust. 2 pkt 3 i 4 unpp w związku z § 5 Rozporządzeniem, konieczne jest zawarcie w umowie wszystkich elementów wyposażenia niezbędnych do realizacji zadania w zakresie wskazanym w art. 6 ust. 2 pkt 3 i 4 unpp.

Ww. Zarządzeniem nr 2216/2023 z 30 listopada 2023 r. Prezydent dokonał wyboru organizacji pozarządowej, tj. Fundacji Instytut Aktywizacji Regionów z siedzibą w Gdyni, powierzając jej w 2024 roku prowadzenie punktu nieopłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym

[28] Pismo z 16 kwietnia 2024 r., pkt 4, akta kontroli str. 702-704.
[29] Pismo PIA z 21 listopada 2023 r , akta kontroli str 283-284
[30] Umowa z adwokatem z 11 grudnia 2023 r., akta kontroli str. 301-317.
[31] Pismo z 28 marca 2024 r , pkt 5, akta kontroli str 401-403
[32] Pismo z 28 marca 2024 r , pkt 5, akta kontroli str 401-403 i z 16 kwietnia 2024 r., pkt 2, akta kontroli 702-704

mediacji i edukacji prawnej na terenie miasta Sopotu[33]. 21 grudnia 2023 r. miasto Sopot zawarło umowę z ww. fundacją, na realizację przedmiotowych zadań publicznych wraz realizacją zadań z zakresu edukacji prawnej. Umowę zawarto na czas określony, tj. od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. Po dokonanej analizie poszczególnych zapisów ww. umowy ustalono, iż została ona sporządzone w oparciu o art. 11 ust. 7 unpp, w swych zapisach odnoszących się do elementów zwartych w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b unpp. Umowa zawiera wszystkie wymagane elementy, za wyjątkiem bezpośrednich elementów/zapisów określonych w pkt 6 ww. artykułu, dot. sposobu organizowania zastępstwa. Odnosząc się do powyższego, należy zauważyć, iż §1 umowy zawiera odniesienia do złożonej oferty, a załącznik do umowy stanowi wykaz adwokatów, radców prawnych oraz doradców obywatelskich działających w imieniu Zleceniobiorcy oraz ogólny harmonogram dyżurów. Mając powyższe na uwadze należałoby w przyszłych umowach zawieranych z organizacją pozarządową, wyłonioną w otwartym konkursie ofert, uwzględnić ww. wymóg ustawowy. Ponadto ustalono, że w powyższej umowie zawarto zapisy w § 2 pkt 4 nakładające obowiązek na fundację do zapewnienia we własnym zakresie komputera przenośnego z dostępem do systemów informacji prawnej lub innych programów (systemów) koniecznych do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/ nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Sekretarz miasta pismem z 28 marca 2024 r. złożył wyjaśnienia[34], w których informuje, że: „Lokal jest wyposażony przez miasto zgodnie z § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Wskazany zapis w umowie jest konsekwencją deklaracji wykonawcy o korzystaniu z własnego sprzętu oraz bazy aktów prawnych. Zapis zostanie zaktualizowany."

Zagadnienia związane z monitorowaniem i kontrolą wykonania zadań wynikających z zapisów przedmiotowej ustawy unpp dokonano na podstawie umów zawartych pomiędzy miastem Sopot, a adwokatami/radcami prawnymi i wyłonioną w otwartym konkursie organizacją pozarządową w 2022 r. na świadczenie usług nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wraz z nieodpłatną mediacją i realizacją edukacji prawnej w 2023 r.

22 grudnia 2022 r. miasto Sopot zawarło umowę z adwokatem[35]. Przedmiotem ww. umowy było świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie na terenie miasta Sopotu w 2023 roku. Po dokonanej analizie zapisów umowy ustalono, że została sporządzona z uwzględnieniem elementów określonych w art. 6 ust. 2 pkt 1-7 unpp, podobnie jak w umowie zawartej w 2023 r. za wyjątkiem pkt 3 i 4, które wskazują odpowiednio określenie sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt oraz wskazanie niezbędnych urządzeń technicznych,

[33] Umowa o realizację zadania publicznego na podstawie oferty – zawarta w dniu 21 grudnia 2023 r. z Fundacją Instytut Aktywizacji Regionów, akta kontroli str. 365-382
[34] Pismo z 28 marca 2024 r., pkt. 10, akta kontroli str. 401-403
[35] Umowa z adwokatem z 22 grudnia 2022 r., akta kontroli str. 285-300

w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawych umożliwiający udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Miasto Sopot również 22 grudnia 2022 r. zawarło umowę o realizację zadania publicznego na podstawie oferty z Fundacją Instytut Aktywizacji Regionów[36]. Przedmiotem umowy było: „Prowadzenie punktu, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji i edukacji prawnej na teranie Miasta Sopotu w 2023 r." Analiza poszczególnych zapisów umowy wykazała, iż została ona sporządzona na podstawie art. 11 ust. 7 unpp. Zgodnie z ww. przepisem umowa zawiera niezbędne elementy, określone w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b unpp. Podobnie, jak umowa zawarta z ww. fundacją w 2023 r. zawiera wszystkie wymagane elementy, za wyjątkiem bezpośrednich elementów/zapisów określonych w pkt 6 ww. artykułu, dot. sposobu organizowania zastępstwa.

W ślad za zapisami art. 11 ust. 8 i 8a unpp to na staroście ciąży obowiązek kontrolowania wykonywania umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w udpp[37]. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że kontroli, o której mowa powyżej nie sprawowano. Sekretarz, odnosząc się do powyższego, wyjaśnił[38]: „Działania, o których mowa w art. 17 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie są podejmowane przez ciągły kontakt i monitorowanie realizacji zdania przez koordynatora powiatowego. Punkt porad prawnych zlokalizowany jest w Urzędzie Miasta Sopotu, co pozwala na dokonywanie powyższych czynności. Wcześniej (do 28.08.2023 r.) punkt zlokalizowany był w bliskiej odległości od siedziby Urzędu co również pozwalało na częsty kontakt z realizatorami zadania. Ponadto klucze do siedziby punktu porad prawnych realizatorzy odbierali w dyżurce Straży Miejskiej w Urzędzie Miasta, co również ułatwiało kontakt i monitorowanie punktualności dyżurów. Koordynator powiatowy podejmowała czynności sprawdzające punktualność dyżurów osobiście – nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto koordynator powiatowy monitoruje również aktywność w systemie NPP/NPO – logowanie do systemu oraz poprawność wypełniania kart pomocy A. Organizacja pozarządowa terminowo i rzetelnie prowadzi dokumentację związaną z realizacją zdania przedstawia rachunki z realizacji zadania oraz sprawozdanie z wykonania zadania publicznego, o którym nowa w art. 48 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie." Ponadto w ww. piśmie[39] sekretarz miasta poinformował, że monitorowanie punktualności dyżurów nieodpłatnej pomocy prawnej, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 unpp odbywa się w systemie ciągłym poprzez kontakt osobisty koordynatora powiatowego z realizatorami. Punkt zlokalizowany jest w siedzibie Urzędu Miasta Sopotu co przekłada się na stałe monitorowanie oraz kontakt z adwokatami. Bieżące sprawy omawiane są telefonicznie oraz drogą

[36] Umowa o realizację zadania publicznego na podstawie oferty – zawarta w dniu 22 grudnia 2022 r z Fundacją Instytut Aktywizacji Regionów, akta kontroli str 347-364.
[37] Dz. U z 2021 r poz 945
[38] Pismo z 15 stycznia 2024 r., pkt 1 i 2, akta kontroli str 5-7
[39] Pismo z 16 kwietnia 2024 r., pkt 3, akta kontroli str 702-704

mailową. Koordynator powiatowy monitoruje również aktywność w systemie NPP-NPO – logowanie do systemu oraz poprawność wypełniania Kart pomocy A".

Kontrolujący częściowo przychylają się do złożonych wyjaśnień. Należy jednak podkreślić, że podjęte działania kontrolno – monitorujące prowadzone na podstawie zapisów ww. art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz art. 11 ust. 8 unpp, jak również odnoszące się do punktów prowadzonych przez adwokatów i monitorowanie ich w oparciu o zapisy art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych[40] są niewystarczające. Brak przeprowadzenia bezpośredniej kontroli organizacji pozarządowej oraz stwierdzone nieprawidłowości w wypełnianiu Kart pomocy A w części 8 w zakresie opisu udzielonej porady, opisane poniżej, wskazują na brak pełnego nadzoru miasta w kontrolowanym zakresie. Jak wskazuje art. 11 ust. 8 unpp to starosta kontroluje wykonanie umowy przez organizację pozarządową, na zasadach określonych w udpp. W ramach tej kontroli starosta dokonuje również sprawdzenia, czy organizacja pozarządowa daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia poufności, profesjonalnego i rzetelnego udzielania porad, a także czy w praktyce stosuje zadeklarowane standardy obsługi klientów i wewnętrzny system kontroli jakości (art. 11 ust. 8a unpp). W wyniku przeprowadzania czynności kontrolnych powinien powstać dokument, którym starosta poinformuje kontrolowaną organizację o wynikach kontroli, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości bądź uchybień, przekaże wnioski i zalecenia mające na celu usunięcie nieprawidłowości. Dodatkowo organizacja w wyznaczonym terminie powinna zostać zobowiązana do wykonania zaleceń, a następnie winna być zobowiązana do powiadomienia starosty o ich realizacji. Powyższe czynności stanowiłyby kompleksowe działania starosty zmierzające do rzetelnej oceny realizacji zadania publicznego w szczególności: stopnia realizacji zadania; efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania, prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania, prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem, o których mowa w art. 17 udpp.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

III. Upowszechnianie wiedzy i kontrola świadczenia usług

Zgodnie z zapisami art. 9 ust. 4 unpp starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu. Ustalono, iż stosownie do § 5 ust. 3b i 3c Rozporządzenia, informacje dotyczące działania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2023 r., w tym funkcjonowania punktów npp i npo

[40] t.j. Dz.U. z 2023 r poz 1270 ze zm

zostały zamieszczone na stronie głównej BIP Urzędu[41]. Ponadto w celu rozpowszechnienia wśród mieszkańców wiedzy o możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, cyklicznie udostępniane są informacje na temat działania sytemu na stronie internetowej miasta Sopotu oraz w bezpłatnym informatorze miasta „Przepis na Sopot". Informacja upowszechniana jest również przez MOPS, m.in. za pośrednictwem mediów społecznościowych – Facebook.[42]

Stwierdzono również, że Prezydent wyznaczył numer telefonu, jednakże obsługiwany bezpośrednio nie przez Urząd, lecz przez organizację pozarządową, który służył do dokonywania zapisów na porady, wraz z określeniem godzin, w trakcie których są przyjmowane zgłoszenia (10.00 -18.00). Ponadto zapisy na nieodpłatne porady możliwe były również za pomocą środków komunikacji elektronicznej (skrzynki mailowej). Ww. informacje zgodnie z § 5 ust 3b pkt 5 Rozporządzenia zostały udostępnione na stronie BIP. W udzielonej odpowiedzi na pytanie dot. sposobu organizacji zapisów na porady sekretarz miasta w piśmie z 15 stycznia 2024 r. wyjaśnił[43]: „Obsługa numeru telefonu służącego do zapisów i udzielania informacji realizowana jest przez organizację pozarządową Instytut Aktywizacji Regionów. Organizacja zajmuje się umawianiem wizyt w godzinach 8 - 16. Informacja o umówionej wizycie przykazywana jest bezpośrednio do realizatora za pomocą SMS. Pozwala to na bezpośredni kontakt realizatora usługi z klientem również w sytuacjach losowych zdarzeń (...)." Należy zauważyć, iż prowadzenie rejestracji bezpośrednio przez organizację pozarządową: Fundację Instytut Aktywizacji Regionów nie wpisuje się w myśl zapisów ustawy w art. 8 ust. 5, w którym to starosta odpowiada za obsługę rejestracji na porady.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Prezydent w 2023 r. z nie udostępnił w BIP ww. listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa. Przedmiotowa lista, została udostępniona, jednakże z dużym opóźnieniem, na koniec roku, tj. 24 listopada 2023 r. na stronie internetowej miasta Sopotu. Stwierdzono, także brak publikacji ww. listy, co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu. Sekretarz wyjaśnił, że: „Zaktualizowana lista (...) planowo miała być udostępniona na stronie BIP po zmianie lokalizacji punktu udzielania porad. Z przyczyn organizacyjnych nie została udostępniona. Natomiast na stronie internetowej urzędu została udostępniona w listopadzie 2023 r. wspólnie z publikacją promującą nieodpłatną pomoc prawną Lista cały czas jest dostępna w punkcie npp w Urzędzie Miasta Sopotu."[44] Sekretarz w złożonym piśmie, jednakże nie wyjaśnił przyczyny nieudostępnienia przedmiotowej listy w lokalnych środkach masowego przekazu. Poinformował jedynie, że „lista (...) nie była udostępniona w lokalnych

---

[41] https://bip.sopot.pl/a,21706,punkt-nieodplatnej-pomocy-prawnej-harmonogram-pracy-informacje-2023.html, akta kontroli str 541-543

[42] Pismo z 15 stycznia 2024 r , pkt 4, akta kontroli str 5-7 oraz https://mopssopot.pl/bezplatna-pomoc-prawna-rowniez-w-2023-r/, Przepis na Sopot nr 1/2023 z 17.01.2023 r. https://www.sopot.pl/files/download/779_informator.pdf, Przepis na Sopot nr 14/2023 z 12 września 2023 r. https://www.sopot.pl/files/download/884_informator.pdf

[43] Pismo z 15 stycznia 2024 r., pkt 4, akta kontroli str. 5-7

[44] Pismo z 28 marca 2024 r., pkt 9, akta kontroli str. 401-404.

środkach masowego przekazu (...).[45] Zauważyć należy, że przepisem art. 8a ust. 4 pkt 1-3 unpp starosta zobowiązany jest do udostępnienia listy w BIP. Ponadto informacje te udostępnia się w szczególności na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu, co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.

Mając na uwadze złożone wyjaśnienia, podkreślenia wymaga fakt, że aktualna lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa jest ważnym elementem efektywnego działania systemu nieodpłatnego poradnictwa, ponieważ stanowi dla mieszkańców bazę wiedzy nt. rodzaju pomocy oraz miejsca, gdzie można ją uzyskać, a jej udostępnianie jest niezbędnym elementem upowszechniania wiedzy w tym zakresie. Uwzględniając potrzeby osób, o których mowa w art. 8 ust. 8 unpp, Prezydent podał do publicznej wiadomości informację w zakresie zapewnienia mieszkańcom miasta, możliwości skorzystania z usług npp i npo poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, a także przez zorganizowanie wizyty w miejscu zamieszkania tych osób lub w miejscu wyposażonym w urządzenie ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, lub w miejscu w którym zapewnia się możliwość skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego, lub w innym miejscu dostosowanym do potrzeb tych osób[46]. Ponadto poinformował[47], iż nie było przypadku zgłoszenia potrzeby udzielenia npp osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową lub doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, o których mowa w art. 8 ust. 8 unpp.

Zgodnie z informacją udostępnioną w BIP[48] na terenie miasta Sopotu w 2023 r. funkcjonowały 2 punkty: punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez adwokatów oraz punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzony przez organizację pozarządową Fundację Instytut Aktywizacji Regionów. Miejsce i tryb pracy ww. punktów przedstawiał się w sposób następujący:

- punkt, gdzie udzielana była nieodpłatna pomoc prawna przez adwokata zlokalizowany był:

✓ do 28 sierpnia 2023 r. przy ul. Bohaterów Monte Cassino 25 działający w następującym trybie:
  - do 30.06.2023 r. – w trybie hybrydowym[49],
  - od 1 lipca 2023 r. – w trybie stacjonarnym,

✓ od 29 sierpnia 2023 r. przy ul. Kościuszki 25/27 (budynek Urzędu),

czynny w poniedziałek i czwartek w godz. 16.30 - 20.30, we wtorek, środę i piątek w godz. 12.30 - 16.30,

[45] Pismo z 28 marca 2024 r., pkt 7, akta kontroli str 401-404.
[46] https://bip.sopot.pl/a,21706,punkt-nieodplatnej-pomocy-prawnej-harmonogram-pracy-informacje-2023.html, akta kontroli str. 541-543
[47] Pismo z 15 stycznia 2024 r , pkt 7, akta kontroli str 5-7.
[48] Akta kontroli str. 541-543.
[49] Pismo z dnia 28 marca 2024 r., pkt 1, akta kontroli str 401-403.

- punkt, gdzie udzielana była nieodpłatna pomoc prawna oraz świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przez organizację pozarządową – Fundację Instytut Aktywizacji Regionów, zlokalizowany był:

✓ do 28 sierpnia 2023 r. przy ul. Bohaterów Monte Cassino 25, działający w następującym trybie:
  - do 30.06.2023 r. – w trybie hybrydowym,
  - od 1 lipca 2023 r. – w trybie stacjonarnym,

✓ od 29 sierpnia 2023 r. przy ul. Kościuszki 25/27 (budynek Urzędu),

czynny we wtorek, środę i piątek w godz. 16.30 - 20.30 oraz czwartek w godz. 9.00 - 13.00 oraz sobotę w godz.12.00 - 16.00.

Na podstawie przeprowadzonej analizy harmonogramu dyżurów stwierdzono, iż nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie wraz z mediacją udzielane były w 2023 r. w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, czyli zgodnie w obowiązkiem wynikającym z art. 8 ust. 3 unpp. Należy zauważyć, że sposób organizacji dyżurów w punktach zapewniał dostęp do pomocy prawnej w przedziałach czasowych pomiędzy godziną 9:00 a 20:30, co ocenia się pozytywnie. Zatem sporządzony powyższy harmonogram dyżurów zapewnił świadczenie usług w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w sposób dogodny dla mieszkańców o różnych aktywnościach zawodowych.

Analizę części A Kart pomocy za I i III kw. 2023 roku dokonano na podstawie doboru próby. Do kontroli wylosowano 30 kart[50], co stanowi 20,98% kart spośród 143 Kart pomocy znajdujących się w systemie teleinformatycznym do obsługi npp/npo i ujętych, jako gotowe w ww. kwartałach. Kontrola wykazała, że porady prawne były udzielane, stosownie do art. 5 ust. 1 unpp, osobiście przez adwokata lub doradcę obywatelskiego (radcę prawnego) oraz w 1 przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 unpp, była konieczność informowania osoby uprawnionej o możliwości uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa. Ponadto stwierdzono, iż opisy sprawy, a także opisy udzielonej pomocy w kilku przypadkach formułowane były w sposób hasłowy i składały się zazwyczaj z jednego zdania[51], jak również w 7 przypadkach w opisie porady zawarto jedynie słowo „porada" [52], co wskazuje na brak właściwego nadzoru z ramienia miasta nad sposobem wypełnienia ww. kart. Z uwagi na powyższe, zgodnie z programem kontroli, weryfikacji poddano dodatkowo 20% kart pomocy A z III kwartału. Do weryfikacji

[50] Karty pomocy cześć A wylosowane do kontroli: I kw. 2023 r. - 1356365/1, 1364575/1, 1371666/1, 1371928/1, 1377816/1, 1377826/1, 1392432/1, 1431469/1, 1436495/1, 1440159/1, 1440185/1, 1440202/1, 1440373/1, 1440388/1, 1483745/1 i 1483747/1; III kw. 2023 r. - 1602898/1, 1626374/1, 1640985/1, 1646695/1, 1657422/1, 1657789/1, 1657806/1, 1683170/1, 1696451/1, 1698907/1, 1706942/1, 1711967/1, 1744040/1 i 1744049/1

[51] Karty pomocy cześć A, I kw. 2023 r. nr 1364575/1, 1371928/1, 1440388/1, 1431469/1; III kw. 2023 r – 1744049/1

[52] Karty Pomocy cześć A, III kw 2023 r nr · 1602898/1, 1626374/1, 1646695/1, 1657422/1, 1683170/1, 1706942/1, 1711967/1.

wylosowano 14 kart pomocy A[53]. Podobnie, jak przy próbie podstawowej, analiza dodatkowych Kart pomocy A za III kw. wykazała, iż opisy sprawy, a także opisy udzielonej pomocy w kilku przypadkach formułowane były w sposób hasłowy i składały się zazwyczaj z jednego zdania[54], jak również w 8 przypadkach w opisie porady zawarto słowo wyłącznie „porada" [55]. O wyjaśnienie zaistniałych przypadków, w zakresie weryfikacji kart próby podstawowej, zwrócono się do Prezydenta miasta. W odpowiedzi sekretarz miasta poinformował: „Karty pomocy A nie zostały wskazane przez system teleinformatyczny jako niepoprawnie wypełnione. Poprawność wypełniania Kart pomocy A jest weryfikowana losowo przez koordynatora powiatowego w systemie teleinformatycznym raz w miesiącu oraz w momencie generowania sprawozdania kwartalnego. W przypadku odnotowania błędnego wypełnienia karty, informacja o tym fakcie przekazywana jest do wykonawcy. Niemniej zwrócimy uwagę kancelarii adwokackiej odnośnie pełniejszego i merytorycznego wypełniania kart A."[56] Zgodnie z treścią § 8 ust. 1 Rozporządzenia, wykonawcy pomocy mają obowiązek, aby każdy przypadek udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentować poprzez wypełnienie karty pomocy. Część A Karty pomocy tworzy dokumentację na okoliczność udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz pozwala na późniejszą ocenę jej jakości. W związku z powyższym sporządzony opis sprawy i udzielonej pomocy nie powinien być lakoniczny, czy też w ogóle pominięty. Opis ten powinien umożliwiać ustalenie z jakim problemem do wykonawcy zwróciła się osoba uprawniona oraz jaka pomoc została jej udzielona. Ponadto sposób sporządzenia opisu powinien uniemożliwiać dokonanie na jego podstawie identyfikacji tożsamości osoby uprawnionej. Pamiętać należy, że dokumentacja sprawy może być podstawą do oceny jakości wykonywania zadań od strony merytorycznej oraz do rozliczenia umowy zawartej przez powiat z wykonawcą. Stosownie do art. 11 unpp, w celu zapewnienia profesjonalnego i rzetelnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego Wojewoda corocznie dokonuje oceny wybranych porad i weryfikacji organizacji pozarządowych świadczących poradnictwo obywatelskie. Stwierdzić zatem należy, iż dokumentowanie pomocy nie jest wyłącznie narzędziem statystycznym, ale przede wszystkim jest to narządzie umożliwiające kontrolę jakości udzielanych porad, dlatego tak istotne jest aby dokładnie opisywać nie tylko zgłoszoną sprawę ale i udzieloną poradę[57].

Na podstawie danych dostępnych w systemie przeznaczonym do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej ustalono, że w kontrolowanym okresie osoby uprawnione

---

[53] Dodatkowe Karty porad cześć A wylosowane do kontroli za III kw. 2023 r nr ·1614316/1, 1634011/1, 1656961/1, 1657844/1, 1657849/1, 1664873/1, 1675671/1, 1693781/1, 1696431/1, 1698904/1, 1704341/1, 1710739/1, 1723645/1 i 1744030/1

[54] Karty porad cześć A, III kw 2023 r. nr · 1698904/1, 1696431/1, i 1744030/1.

[55] Karty porad cześć A, III kw 2023 r nr 1614316/1, 1634011/1, 1656961/1, 1664873/1, 1693781/1, 1704341/1, 1710739/1, 1723645/1

[56] Pismo z 16 kwietnia 2024 r , pkt 1, akta kontroli str 702-704

[57] Interpretacja Ministerstwa Sprawiedliwości zamieszczona w systemie teleinformatycznym do obsługi NPP/NPO w „Bazie wiedzy", akta kontroli str 705-707

nie wypełniły ani jednej części B Kart pomocy. Wyjaśnienia[58] w przedmiotowej sprawie złożył sekretarz „ (...) Zgodnie z par.8 ust. 9 Rozporządzenia (...) koordynator powiatowy raz w miesiącu sprawdza urnę przeznaczoną do składania części B Kart pomocy. W roku 2023 nie wpłynęła żadna karta pomocy B". Z uwagi na powyższe nie było podstaw do wypełnienia dyspozycji zawartej w § 9 Rozporządzenia, który obliguje starostę do przekazania co najmniej raz w miesiącu dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych oraz właściwej organizacji pozarządowej zawartych w części B Kart pomocy opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

IV. Położenie oraz wyposażenie lokalu (punktu) i poczekalni

Na terenie miasta Sopotu w 2024 r. znajdują się następujące punkty świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego:

- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez adwokata z PIA w Gdańsku, pracujący w trybie stacjonarnym, czynny w poniedziałki, wtorki i piątki w godz. 9.00 -13.00, natomiast w środy i czwartki w godz.16.00 - 20.00,
- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, prowadzony przez organizację pozarządową: Fundację Instytut Aktywizacji Regionów, pracujący w trybie stacjonarnym, czynny w poniedziałki, wtorki i piątki w godz. 16.30 - 20.30, natomiast w środy w godz.7.30 -11.30 i we czwartki w godz. 8.00 -12.00.

Sprawdzenie dostosowania przez miasto Sopot lokali, w których prowadzona jest nieodpłatna pomoc prawna oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie do wymagań ustawowych przeprowadzono w oparciu samocenę dokonaną poprzez wypełnienie przez Prezydenta miasta listy kontrolnej, weryfikującej wyposażenie obu punktów w Sopocie, znajdujących w jednym lokalu pod nr 6, w budynku Urzędu, jak również poprzez przeprowadzenie wizji lokalnej przez kontrolujących w obecności przedstawiciela Urzędu. Z przeprowadzonej wizji lokalnej sporządzono protokół stanowiący akta kontroli[59].

Wizytowane 21 marca br. punkty zlokalizowane są w Sopocie, w centrum miasta, przy ul. Kościuszki 25/27 na parterze w budynku znajdującym się w zasobach Gminy Miasta Sopotu. Lokal (punkty) spełniały wszystkie wymogi nałożone ustawą oraz Rozporządzeniem, w tym dot. położenia lokalu, wyposażenia punktu i jego poczekalni oraz w zakresie możliwości dostępu dla osób niepełnosprawnych, wraz z oznakowaniem obu punktów na zewnątrz budynku

[58] Pismo z 15 stycznia 2024 r. pkt 9 i 10, akta kontroli str 5-7.
[59] Protokoły z oględzin, akta kontroli str 394-395

wynikającego z § 5 ust. 3 Rozporządzenia. W poczekalni lokalu znajdowała się również spełniająca wymagania skrzynka na części B Karty pomocy. Poczekalnia została wyposażona ponadto w karty informacyjne, o których mowa w § 5 ust. 4 pkt 3 Rozporządzenia, tj.: dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nieodpłatnej mediacji oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, jak również w listę nieodpłatnego poradnictwa oraz w informację o możliwości skorzystania z mediacji, tj. polubownych metod rozwiązywania sporów, o czym mowa w § 5 ust. 4 pkt 7 Rozporządzenia.

Ww. lokal został wyposażony w urządzenie wielofunkcyjne pozwalające na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia oraz w meble umożliwiające bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, o których mowa w § 5 ust. 2 Rozporządzenia oraz stół i cztery krzesła dla potrzeb mediacji.

Reasumując, w oparciu o dokonane ustalenia należy stwierdzić, iż lokal w którym znajdują się oba punkty usytuowany jest zgodnie z zapisami art. 8 ust. 10 unpp, tj. z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dogodnego dostępu dla osób uprawnionych, w szczególności dot. połączeń komunikacyjnych na terenie miasta. Punkty zostały poprawnie oznakowane w widoczny sposób na zewnętrznych drzwiach wejściowych. Lokal, w których zlokalizowane są punkty nieodpłatnej pomocy stanowił wyodrębnione pomieszczenie zapewniające dyskrecję i poufność, stosownie do zapisów § 5 ust. 5 Rozporządzenia, a przebywanie w nich jest możliwe wyłącznie dla osób uprawnionych. Pomieszczenie zostało wyposażone w wymagane urządzenia, w tym w komputer (laptop) z edytorem tekstów i bazą aktów prawnych, w urządzenie wielofunkcyjne, w drukarkę ze skanerem, a także zapewniono dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, telefonu oraz dostęp do Internetu. W przypadku punktu nieopłatnej pomocy obsługiwanego przez Fundację Instytut Aktywizacji Regionów laptop stanowił własność organizacji pozarządowej, co uchybia zapisom unpp i Rozporządzenia w § 5 ust. 1 pkt 3. Ponadto w lokalu znajdowały się miejsca siedzące przeznaczone dla osób oczekujących na poradę. Ustalono także, że w poczekalniach do punktu znajdowały się informacje o dniach i godzinach przyjmowania oraz o sposobach zapisu na poradę; jak również znajdowała się lista jednostek udzielających nieodpłatnego poradnictwa. Kontrola wykazała także, iż budynek, w których usytuowany jest lokal w pełni dostosowany jest dla osób z niepełnosprawnościami w szczególności poruszającymi się na wózku inwalidzkim, co jest zgodne z zapisami § 3 ust. 2 Rozporządzenia.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie.**

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. brak zamieszczenia ogłoszeń dot. przeprowadzenia otwartego konkursu ofert w 2023 r. i jego rozstrzygnięcia na stronie internetowej Urzędu, co jest naruszeniem odpowiednio zapisów art. 13 ust. 3 pkt 3 i art. 15 ust. 2j udpp;

2. brak zawarcia w umowie z adwokatem w 2023 r. (również w umowie z 2022 r.) szczegółowych zapisów określających sposób korzystania z lokalu, co jest naruszeniem zapisów art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp oraz wskazania niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawych umożliwiających udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, co jest naruszeniem zapisów art. 6 ust. 2 pkt 4 unpp;
3. zawarcie w umowie z 2023 r. (również w umowie z 2022 r.) zapisów nakładających obowiązek zapewnienia/korzystania przez Fundacją Instytut Aktywizacji Regionów z własnego sprzętu komputerowego oraz bazy aktów prawnych umożliwiających udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, co jest naruszeniem zapisów określonych w § 5 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia,
4. brak udostępnienia, zgodnie z art. 8a ust. 4 unpp, w 2023 r. w BIP listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa. Przedmiotowa lista została udostępniona także z dużym opóźnieniem na koniec roku, tj. 24 listopada 2023 r. na stronie internetowej miasta Sopotu;
5. brak publikacji listy nieodpłatnego poradnictwa w środkach masowego przekazu - obowiązek wynikający z art.8a ust. 4 pkt 2 unpp;
6. wyznaczenie bezpośredniego numeru telefonu do dokonywania zapisów na porady, jednakże nieobsługiwanego bezpośrednio przez Urząd, stanowi to naruszenie zapisów § 5 ust 3b pkt 5 Rozporządzenia;
7. 15 kart Karty pomocy A poddanych kontroli zostało nierzetelnie wypełnionych w części 8 dot. opisu udzielania porady, poprzez zapisanie słowa włącznie „porada", co stanowi naruszenie zapisów art. 12 ust. 3 w związku z art. 7 ust. 1 unpp;
8. brak pełnej kontroli i nadzoru nad realizacją umów realizowanych przez organizację pozarządową - Fundację Instytut Aktywizacji Regionów, co jest naruszeniem zapisów art. 11 ust. 8 unpp.

Przyczyną powyższych nieprawidłowości jest niezachowanie staranności proceduralnej, nieprawidłowa interpretacja przepisów unpp oraz zaniedbania w zakresie zarządzania zleconym zadaniem.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości jest naruszenie przepisów unpp i udpp oraz Rozporządzenia.

Osoby odpowiedzialne: Prezydent, jako kierownik jednostki, a także pracownik (pracownicy) merytoryczny wykonujący zadania objęte kontrolą oraz osoby sprawujące nadzór w obszarach, w których stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena kontrolowanej działalności: pozytywna z nieprawidłowościami.

Zalecenia/Wnioski

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia oraz informacje przekazane w piśmie Prezydenta w dniu 10 maja 2024 r. odnośnie projektu wystąpienia pokontrolnego, na podstawie art. 46 ust. 3 ustawy o kontroli, zalecam:

1. zamieszczenie, zgodnie z zapisami art. 13 ust. 3 pkt 3 i art. 15 ust. 2j udpp ogłoszeń dot. przeprowadzenia otwartego konkursu ofert w 2024 r. i w kolejnych latach oraz jego rozstrzygnięć na stronie internetowej Urzędu;
2. zawieranie w umowach z adwokatem (radcą prawnym), zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp, szczegółowych zapisów określających sposób korzystania z lokalu oraz wskazania niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawych umożliwiających udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej w ślad za pisami art. 6 ust. 2 pkt 4 unpp;
3. odstąpienie od zawierania w umowach zapisów nakładających obowiązek zapewnienia przez organizację pozarządową wyłonioną w otwartym konkursie ofert, we własnym zakresie komputera przenośnego z dostępem do systemów informacji prawnej lub innych programów (systemów), koniecznych do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej (nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego) - § 5 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia;
4. terminowe udostępnianie listy nieodpłatnego poradnictwa, zgodnie z art. 8a ust. 4 unpp, na stronach BIP Urzędu;
5. publikację listy nieodpłatnego poradnictwa w środkach masowego przekazu, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art.8a ust. 4 pkt 2 unpp;
6. szczegółową kontrolę wypełniania Kart pomocy A w szczególności części 8 dot. opisu udzielania porady, w ślad za zapisami art. 12 ust. 3 oraz art. 7 ust. 1 unpp.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia formułuję następujące wnioski:

- wzmocnienie nadzoru nad realizowanym zdaniem;
- wskazane jest udostępnienie przez Prezydenta jednego numeru telefonu obsługiwanego przez Urząd, służącego dokonywaniu zgłoszeń na wizyty w punktach nieodpłatnej pomocy. Powyższy wniosek podyktowany jest bezpośrednio zapisami unpp, wykładnią Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie sposobu rejestracji wizyt w punktach oraz potrzebą efektywnego zagospodarowania wszystkich dyżurów na terenie miasta na prawach powiatu, jak również koordynacją umawianych wizyt;
- przeprowadzanie przez Prezydenta kontroli wykonywania umowy przez organizację pozarządową wyłonioną w otwartym konkursie ofert, o czym stanowi art. 11 ust. 8 i 8a unpp.

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli, proszę o przedstawienie, w terminie 60 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu, informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych. Proszę również

o przedstawienie informacji o sposobie wykorzystania pozostałych wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

Na potwierdzenie wykonania zaleceń w powyższym terminie proszę o:

- uwierzytelnioną kopię dokumentu lub wydruk/zrzut ze strony internetowej, potwierdzający wykonanie zalecenia nr 1, 2, 3, 4 i 5;
- przekazanie w terminie do 5 stycznia 2025 r. uwierzytelnionych kopii wszystkich umów zawartych z adwokatem/radcą prawnym oraz organizacjami pozarządowymi wyłonionymi w otwartym konkursie ofert w 2024 r. na realizację przedmiotowych zadań w 2025 r., potwierdzające wykonanie zalecenia nr 2 i 3;
- przekazanie w terminie do 5 stycznia 2025 r. dokumentu lub wydruku/zrzutu ze strony internetowej, potwierdzającego wykonanie zalecenia nr 1 i 4.

WOJEWODA POMORSKI

Beata Rutkiewicz

/podpisano elektronicznie/